

частини вартості об'єктів застави, знижується прибутковість банківських установ. Банківські установи змушені збільшувати обсяги резервів для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями, що негативно впливає на результати їх діяльності. Банківські установи при кредитуванні аграріїв не володіють локальною інформацією щодо фінансового стану позичальника, його фінансового, майнового стану. Банки при видачі кредиту в основному керуються фінансовим станом та наявністю застрахованої застави позичальника, здатної забезпечити повернення кредиту. В той же час, інформацію про перебування майна позичальника в заставі іншої фінансово-кредитної установи через її конфіденційність отримати неможливо.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку: [монографія] / Андрійчук В.Г. – Ніжин : ТОВ В-во «Аспект - Поліграф», 2007. – 216 с.
2. Борисова В.А. Напрями економічного відтворення ресурсного потенціалу АПК/ В.А.Борисова// Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит» - 2008. - №2(25). – С. 236.
3. Бечко Т.П. Концепція розвитку банківського кредитування аграрної галузі / Т.П. Бечко // Сучасні аспекти розвитку економіки: Колективна монографія /За ред. О.О. Непочатенко, П.К. Бечка. – Умань: Видавець «Сочинський», 2010. – С. 39 – 44.
4. Гришова І.Ю. Розміщення фінансових потоків в оборотних активах молокопереробних підприємств. Сучасні тенденції розвитку аграрної економіки. Колективна монографія. / Під. ред. д.е.н., професора Ю.О.Нестерчук.- Умань: Видавець «Сочинський», 2011.- С.162-173.
5. Дем'яненко М.Я. Вплив фінансових факторів на формування доходності аграрних формувань / М.Я. Дем'яненко // Вісник ХНТУСГ. – 2009. – Вип. 85. – С. 23–28.
6. Опарін В. М. Фінансова система України: Теоретико-методологічні аспекти / В.М.Опарін /Київський національний економічний ун-т. – К.: КНЕУ, 2005.
7. Непочатенко О.О. Удосконалення інфраструктури кредитної підтримки підприємств АПК. Актуальні проблеми розвитку регіональних АПК: матеріали Міжнар.наук.-практ.конф.(26-27 травня 2011р.) /Відп. ред. Т.В.Божидарнік. – Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2011. – С.53-54.
8. Чупіс А.В. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства : монографія / [Чупіс А.В. та ін.]. – Суми : Довкілля, 2001. – 404 с.

Рецензент: д.е.н., професор Гришова І.Ю.

УДК339.564:634

ОПТОВІ РИНКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Шерстюк С.В., к.е.н.

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

У статті розглянуто питання доцільності створення та існування оптових ринків сільгосппродукції в Україні; їх необхідність й переваги на сучасному етапі розвитку виробництва сільськогосподарської продукції.

Considered in the article the rationale for the creation and existence of the wholesale markets for agricultural products in Ukraine, their need for and benefits at the current stage of development of agricultural production.

Постановка проблеми. З метою забезпечення ефективної реалізації плодів і ягід, максимального задоволення вимог і попиту споживачів усіх ін-

ституційних рівнів необхідне створення регіональних оптових ринків сільськогосподарської продукції, а також упорядкування оптово-роздрібної та роздрібної торгової мережі. Також є необхідним узгодження інтересів селян-виробників плодоягідної продукції через механізм кооперування, створення системи оптової і оптово-роздрібної торгівлі сільськогосподарською продукцією на засадах кооперації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішення завдань створення оптових ринків сільськогосподарської продукції почалося ще у 1997 р. з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України № 246 від 19.03.1997 р. «Про заходи щодо створення оптово-продовольчих ринків, організації закупівель сільськогосподарської продукції в господарствах приватного сектору, реформування системи споживчої кооперації», якою було окреслено основні заходи щодо створення оптово-продовольчих ринків, організації закупівель сільськогосподарської продукції в господарствах приватного сектору. У 1999 р. Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову № 997 від 9.06.1999 р. «Про оптові продовольчі ринки», в якій визначено основні напрями створення та функціонування оптових продовольчих ринків. Новий етап у цьому напрямі був розпочатий з прийняттям Закону України № 1561-VI від 25.06.2009 р. «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» та початком бюджетного фінансування програми № 2801520 «Фінансова підтримка створення оптових ринків сільськогосподарської продукції» [1].

Дослідженню питань економічного механізму розвитку ринку продукції садівництва було присвячено праці О.Ю. Єрмакова, В.А. Рульєва, О.М. Шестопаля, О.В. Шебаніної, В.С. Кушнірука та багатьох інших вчених.

Постановка завдання. Дослідити процеси створення та існування оптових ринків сільгосппродукції. Визначити їх переваги для сільськогосподарських товаровиробників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до ст. 1 названого Закону України № 1561-VI оптовий ринок сільськогосподарської продукції – це юридична особа, предметом діяльності якої є надання послуг, що забезпечують здійснення оптової торгівлі сільськогосподарською продукцією, і якій в установленому цим Законом порядку надано статус оптового ринку сільськогосподарської продукції [1].

У 2010 році комісією Міністерства аграрної політики України були проведені конкурси щодо надання юридичній особі статусу оптового ринку сільськогосподарської продукції, за результатами яких ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Шувар» (Львівська область), ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» (Київська область), ТОВ «Ясинуватський Агросервіс» (Донецька область) та ТОВ «Агробізнес / Запоріжжя» (Запорізька область) отримали відповідний статус та мають право на отримання державної фінансової допомоги в період їх становлення. Такі господарські товариства як ТОВ «Оптовий ринок сільськогосподарської продукції «1-й КМ» (Харківська область), ТОВ «Луганська Ярмарка» (Луганська область), ТОВ «Багатогалузева виробнича фірма «Нежданна» (Херсонська область) статусу оптового ринку сільськогосподарської продукції ще не отримали [2, с. 58].

За Державною цільовою програмою створення оптових ринків сільськогосподарської продукції в 2010 р. гуртові ринки отримали 40 млн грн, з яких: ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Шувар» – 36 млн грн, ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» – 4 млн грн. У 2011 р. у структурі видатків загального фонду Державного бюджету України на фінансування створення оптових ринків сільськогосподарської продукції було передбачено 10 млн грн, а вже на 2012 р. – 200 млн грн.

Взірцем створення гуртових ринків сільгосппродукції в Україні може бути ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Шувар». Стратегічними цілями формування ринку сільськогосподарської продукції «Шувар» є розвиток товарних груп «Фрукти та овочі», «М'ясо та м'ясопродукти», «Риба та морепродукти», «Квіти та супутні товари»; утримання лідируючих позицій за обсягами реалізації продукції у Західному регіоні України; лідирування у Західному регіоні України по проведенню виставок, професійних конференцій, навчань та створити першу в державі постійно діючу виставку технологій та обладнання аграрного спрямування; розробка інтелектуального продукту «Регіональний Аграрно-маркетинговий центр» тощо.

Загалом же розбудова мережі гуртових ринків сільськогосподарської продукції, у тому числі й за плодоовочевою товарною групою, повинна відповідати національним і світовим вимогам, прийнятими Світовим союзом оптових ринків (WUWM). Створення в Україні за регіональним принципом оптових ринків сільгосппродукції дозволить:

- сконцентрувати в одному місці пропозицію плодоовочевої продукції різних товаровиробників прилеглих регіонів;
- надати всім постачальникам сільськогосподарської продукції можливість виходу на конкурентний (немонополізований) ринок;
- підвищити ефективність постачання і розподілу продовольства міст і населених пунктів;
- прискорити і спростити фінансові розрахунки, оптимізувати процес товароруху;
- забезпечити об'єктивною ринковою інформацією про попит та пропозицію на садівничу продукцію відповідних оптових постачальників і споживачів;
- підтримати місцевих товаровиробників плодово-ягідної продукції а рахунок створення упорядкованої системи збуту і налагодження зворотного зв'язку від кінцевого споживача до виробника;
- сприяти формуванню справедливої ринкової ціни і виключити численних посередників між сільськогосподарськими товаровиробниками і кінцевими споживачами;
- полегшити контроль держави за розподілом плодів і ягід, не допустити на внутрішній ринок продукції, небезпечної для здоров'я населення [3];
- підтримати організації роздрібної торгівлі і громадського харчування шляхом зниження витрат, пов'язаних із закупівлею продукції;
- створити центри накопичення та передачі знань, досвіду, інновацій, нових тенденцій у сільському господарстві, оцінки аграрного ринку, прогно-

зування та статистики, ознайомлення зі світовим досвідом;

- створити осередки державних та громадських організацій (дорадча служба, фонд підтримки фермерства, тощо) з метою підтримки національного виробника;

- запровадити нові механізми збуту сільськогосподарської і власне плодоягідної продукції: біржові та аукціонні торги, дистанційне визначення ціни, віртуальний торговий майданчик в Інтернеті та ін. [4];

- створити додаткові робочі місця тощо.

При створенні гуртових ринків сільгосппродукції особливе значення необхідно приділити розвитку логістики, яка має бути досить гнучкою і відповідати вимогам усіх учасників оптової торгівлі.

Закордонний досвід свідчить, що створення оптових ринків сільськогосподарської продукції є першим етапом структурної перебудови каналів товароруку. Подальший їхній розвиток повинен йти в напрямку поглиблення спеціалізації й укрупнення гуртових ринків. При цьому, особливу увагу варто приділити вибору форми власності юридичної особи, яка представляє оптовий ринок. Так, за даними WUWM у країнах Європейського Союзу близько 48 % організацій оптових ринків знаходяться у державній власності, 40 % – у державно-корпоративній і решта 12 % – у приватній і колективній. В інших регіонах світу питома вага державного сектора доходить до 75 %, що дає змогу реалізовувати комплекс заходів із забезпечення справедливого ціноутворення, сприяти розвитку конкурентної оптової торгівлі та протекціонізму національних сільськогосподарських товаровиробників.

Висновки. В будь-якому разі, всі перетворення та зміни ринкової системи, у тому числі й інституційні, мають супроводжуватися синхронними змінами економічного механізму, вдосконаленням внутрішньосистемних зв'язків та відносин. Інакше перетворення не дають очікуваного позитивного ефекту. На основі узагальнення надбань вище зазначених науковців були виокремлені структура, функції та інструменти економічного механізму регулювання оптового ринку сільськогосподарської продукції в Україні.

Основними функціями оптового ринку сільгосппродукції є підтримка доходів і зниження витрат виробників сільськогосподарської продукції, в тому числі й плодів і ягід, здійснення протекціонізму вітчизняного аграрного комплексу. Складовими частинами економічного механізму є ринкове регулювання (рівновага попиту та пропозиції, формування ринкових цін на плоди і ягоди, конкуренція), саморегулювання (режим економії, зниження витрат, реструктуризація виробництва, ефективний маркетинг у господарюючих суб'єктах, створення асоціативних об'єднань, інтеграційних формувань учасниками плодоягідного ринку) і державне регулювання.

Оснoву ринкового регулювання повинна становити система ціноутворення. Але цінові відносини, що формуються в останні роки на продукцію садівництва, лише шкодять сільськогосподарським товаровиробникам. Лібералізація цін відбулася і відбувається на матеріально-технічні ресурси і послуги без якого-небудь зв'язку з цінами на сільськогосподарську продукцію. Крім того, ріст цін на сільськогосподарську сировину стримується монопо-

льним положенням переробних підприємств, а також великим, більш дешевим імпортом продовольства і сировини. Переробні підприємства в умовах деформації раніше сформованих сировинних зон і скорочення контрактної системи змушені вести пошуки інших форм закупівлі сировини: створюють власні заготівельні служби, вводять авансові платежі за майбутні постачання сировини, бартерні поставки матеріально-технічних ресурсів, виконання окремих механізованих робіт у сільгосппідприємствах тощо.

Важливою складовою економічного механізму регулювання оптових ринків сільгосппродукції також є саморегулювання, тобто регулювання, яке здійснюється зусиллями господарюючих суб'єктів, учасників ринку. При цьому особливу роль мають відігравати різні об'єднання, інтеграційні й кластерні формування, тобто структури господарського управління.

Список використаних джерел:

1. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції: Закон України від 25.06.2009 р. № 1561-VI (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1561-17>. – Назва з тит. екрана.
2. Ринденко Н.А. Організаційно-правові форми оптових ринків сільськогосподарської продукції / Н.А. Ринденко // Економіка АПК. – 2011. – № 10. – С. 56-60.
3. Аніщенко Г.Ю. Розвиток ефективного та конкурентоспроможного садівництва в сільськогосподарських підприємствах: моногр. / Г.Ю. Аніщенко, В.С. Уланчук. – Умань: Видавець «Сочінський», 2011. – 224 с.
4. Поплавська Ж.В. Формування гуртового ринку плодоягідної продукції / Ж.В. Поплавська, В.Г. Поплавський // Економіка АПК. – 2009. – №4. – С. 106-112.

Рецензент: д.е.н., професор Гуторов О.І.

УДК 631.115.1

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Яворська Т. І., к.е.н, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

Виділено основні проблеми інституціональних умов функціонування малого бізнесу в сільському господарстві. Приведена їх характеристика та можливі наслідки для діяльності суб'єктів малого бізнесу.

Basic problems of institutional conditions of small businesses in agriculture. Conducted their characteristics and possible effects of small businesses.

Постановка проблеми. В рамках економічної теорії поведінка, налаштованих на раціональне використання обмежених ресурсів, економічних агентів розглядається як послідовність етапів прийняття рішення. Економічний агент, у нашому випадку, представник малого бізнесу, виходячи із своєї цільової функції – функції прибутку і наявних ресурсних обмежень, вибирає такий розподіл ресурсів між можливими напрямками використання, який забезпечує екстремальне її значення. Таке трактування економічної поведінки ґрунтується в основному на знаннях агентом мети своєї дії та способів використання ресурсів. Таке знання матиме як детермінований характер, так і включає знання лише деяких ймовірностей. У будь-якому випадку без наявності інформації про мету дії і ресурсних обмеженнях, вибір варіанту дії є неможливим.